

Ақийда дарслари (139-дарс). Жаннат ва дўзах аҳли билинганим?

17:00 / 21.06.2021 4993

يَلِعْ هَلَلِا إِلَصْ يَبْنَ لِرَانَعُ هُنَعْ هَلَلِا يَصَرِ صَاعْلَانَبْ وَرْمَعْ نَبَانَعْ
تَأَوَّمْ سَلَقْلَحَيْ نَأَلْبَقْ قَئَلَحْلَرِيْ دَاقْمُهَلَلِبَتَكْ «هَلَاقْ مَلَسَوْ
يَدْمَرْتَلَاوْ مُلْسُمْ آمُهَاؤْرَ». هَنَسَ فَلَأَنِيْ سَمَحَبْ صَرَلَأَوْ:

Амр ибн Осс розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам:

«Аллоҳ ҳалойиқнинг тақдирини осмонлару ерни ҳалқ қилишидан эллик минг йил олдин ёзди», дедилар».

Муслим ва Термизий ривоят қилишган.

Ушбу ҳадисда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳ таоло ҳалойиқнинг тақдири қандай бўлишини азалдан, улар вужудга келишидан олдин билишини баён қилмоқдалар.

Ҳадиси шарифда баён қилинган ёзиш «Лавҳул Маҳфуз»га бўлган. Эллик минг йил қанча эканини Аллоҳнинг Ўзи билади. Чунки бизнинг тасаввуримиздаги йил ўлчови осмонлару ер яратилганидан кейин, ернинг ҳаракатига асосланиб пайдо бўлгандир. Бу эллик минг йил эса осмонлару ер яратилишидан олдин бўлганлиги ҳадисда очиқ-ойдин айтиб турилибди.

Аллоҳ илмининг чегараси йўқ бўлганидан кейин, ҳамма нарсани билишига шубҳа йўқ. Агар У Зот маълум вақтгача билиб, ундан нарисини билмайдиган бўлганида, Унинг камолот сифатларига нуқсон етар эди. Бу эса Аллоҳ таолонинг олий зотига асло тўғри келмайди.

Бу ҳадисдан оладиган фойдамиз:

Аллоҳ халойиқнинг тақдирини осмонлару ерни яратишидан эллик минг йил аввал ёзганлиги. Шунга иймон келтирамиз, шуни тасдиқлаймиз!

Имрон ибн Ҳусойн розияллоху анхудан ривоят қилинади, у киши айтдиларки:

«Эй Аллоҳнинг Расули, аҳли жаннат ва аҳли дўзахлар билинганим?»
дейилди. Ул зот соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ҳа», дедилар.

«Унда амал қилувчилар нима учун амал қиладилар?» дейилди. Ул зот соллаллоху алайхи васаллам:

«Барчага ўзи учун халқ қилинган амал мұяссардир», дедилар».

Имом Бухорий, Муслим ва бошқалар ривоят қилишган.

Ушбу ҳадисда саҳобаи киромлар Расули Ақрам соллаллоҳу алайҳи
васалламдан қадар түғрисида дастлабки маълумотларни эшигтан одамда
пайдо бўладиган саволларни сўрамоқдалар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу
алайҳи васалламдан дастлаб қадар түғрисидаги гапларни эшигтанларидан
сўнг, уларда ҳам бу савол туғилган бўлиши мумкин.

Саҳобаи киромлар томонидан:

**«Эй Аллоҳнинг Расули, аҳли жаннат ва аҳли дўзахлар билинганим?»
дейилди.**

Яъни ким аҳли жаннат, ким аҳли дўзах бўлиши олдиндан билинганми, дейишиди. Билувчи маълум ва машхур бўлганидан «билинганми?» лафзи қазои қадар масаласи Аллоҳнинг илмидан эканлигига яна бир далилдир.

«Белгиланганми», «тайин қилинганми», «ҳукм қилинганми» каби сүзлар ишлатылмаган, балки «билинганми?» дейилган.

Бу саволга Расули Ақрам соллаллоҳу алайҳи васаллам: «Ҳа», деб жавоб бердилар. Яъни «Ҳа, Аҳли жаннат ва Аҳли дўзахлар билинган», дедилар.

«Унда амал қилувчилар нима учун амал қиласидилар?» дейилди».

Яъни аҳли жаннат кимлиги ҳам, аҳли дўзахнинг кимлиги ҳам билинган бўлса, унда овора бўлиб амал қилишнинг нима кераги бор? Бу саволга Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам: **«Барчага ўзи учун халқ қилинган амал мұяссардир»**, деб жавоб бердилар.

Бу жумлагага уламоларимиз: «Ҳар бир инсон ўзи учун халқ қилинган амалга мұяссар бўлади: саодатманд инсон аҳли саодатнинг амалига, бадбаҳт инсон эса аҳли шақоватнинг амалига мұяссар бўлади. Шунинг учун Аллоҳ амр қилган амалларни қилиш ҳар бир инсондан матлубдир», деб маъно берганлар.

Ҳа, Аллоҳ таоло барча бандаларини амал қилишга амр этган. Шариатнинг ҳаммаси ҳам, Қуръони Карим ҳам, суннат ҳам Аллоҳнинг бандаларига қилган амрларидан иборатдир. Бандадан ушбу амрларга амал қилиш талаб этилган. Ўша амрларга амал қилган бандага саодат ваъда қилинган.

Шунингдек, бандаларга қазои қадарга иймон келтириш амр қилинган. Қазои қадарга иймон келтирган бандага саодат, иймон келтирган бандага бадбаҳтлик ваъда қилинган. Аммо бандаларга қазои қадар тўғрисида тортишиш, чуқур кетиш буюрилмаган. Аллоҳнинг бу ҳақдаги илмини билиш ҳам, қазои қадарни баҳона қилиб, амални тарк этиш ҳам амр қилинмаган.

«Сунний ақийдалар» китоби асосида тайёрланди